

2020/2126(INI)

13.1.2022

ARVAMUS

Esitaja: põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon

Saaja: eelarvekontrollikomisjon

mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027, oligarhiliste struktuuride vastu võitlemise ning ELi raha kaitse kohta pettuste ja huvide konflikti eest (2020/2126(INI))

Arvamuse koostaja: Attila Ara-Kovács

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon palub vastutaval eelarvekontrollikomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

Põllumajanduse valdkonna avalikke huve teeniv eelarve

1. rõhutab, et ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) vahendid moodustavad 31 % ELi 2021.–2027. aasta eelarvest ning seetõttu tuleb neid eriti kaitsta igasuguse väärkasutamise, korrupsiooni ja huvide konflikti eest, mis kahjustab avaliku poliitika mainet ja eelarvesse panustavate Euroopa kodanike huve; rõhutab, et nõuetekohase rakendamise korral toetavad need vahendid märkimisväärselt toiduainete tootmist liidus; kordab, et komisjon ja liikmesriigid vastutavad ühiselt vahendite rakendamise, haldamise ja nõuetekohase kasutamise eest; märgib ühtlasi, et loodusvarade rubriigi veamäär on nüüdseks stabiliseerunud alla 2 % ja otsetoetuste veamäär on sellest oluliselt madalam;

Aruandlus- ja kontrollisüsteemide koostalitlusvõime

2. väljendab heameelt eelarvekontrollikomisjoni tellitud uuringu „The Largest 50 Beneficiaries in each EU Member States of CAP and Cohesion Funds“ (50 suurimat ÜPP ja Ühtekuuluvusfondi toetusesaajat igas liikmesriigis) üle ning rõhutab ELi aruandlussüsteemide, sh ELi tasandi ühiste andmebaaside konsolideerimise, otstarbekamaks muutmise ja ühtlustamise ning nende koostalitlusvõime tagamise tähtsust, et saada andmeid ja teavet, mis võimaldavad kontrollida ja võrrelda liikmesriikide omandistruktuure; rõhutab ühtlasi, et ÜPP ja ühtekuuluvuspoliitika vahendite aruandlussüsteemid peaksid sisaldama teavet rahaliste vahendite lõppsaajate kohta, et vahendite andmeid oleks võimalik analüüsida; usub, et selleks oleks vaja ühtlustada avalikustamismõõde ja andmevormingud, mis vastavad avatud andmete nõuetele, koos näitajatega, mis võimaldavad kindlaks teha lõplikud vahendite saajad, emattevõtja struktuurid ja tegelikud tulusaajad riiklikes ja ELi tasandi andmebaasides; on seisukohal, et suurem läbipaistvus on otsustav tegur pettuste ja huvide konfliktide avastamisel; nõuab seepärast liikmesriikidelt tungivalt, et need andmed avaldataks ühtsel, masinloetaval kujul ja tagataks teabe koostalitlusvõime; nõuab sellega seoses tihedamat koostööd liikmesriikide vahel;
3. ergutab liikmesriike toetama maaomandi süsteemide, maatükkide identifitseerimise süsteemi ja loomade identifitseerimise koostalitlusvõimet ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi (IACS) võrreldavust, et saavutada läbipaistvus tegelike lõppkasutajate ja varjatud emattevõtjate puhul, kellel on tütarettevõtjad eri liikmesriikides, eesmärgiga hõlbustada ja parandada kontrolliprotsessi;

ÜPP esimese samba meetmed

4. võtab teadmiseks, et aktiivsetele põllumajandustootjatele on antud uues ÜPPs kogu ELi hõlmav määratlus, mille eesmärk on takistada üksikisikutel ja ettevõtjatel saamast ÜPP toetust, kui nende tegevus ei ole põllumajanduslik või on seda vaid vähesel määral; rõhutab, et seni ei ole siiski tehtud oligarhiliste struktuuride vastases võitluses piisavaid

edusamme; rõhutab sellega seoses, et kuigi liidu tulude ja kuludega seotud pettuste ja õigusnormide rikkumiste arv on viimastel aastatel vähenenud, on vaja rohkem meetmeid, et teha lõpp ÜPP rahastamissüsteemi väärkasutamisele oligarhide poolt; märgib, et see on suuresti tingitud vähesest läbipaistvusest, mis mõjutab kõiki ÜPP eelarve lõplikke vahendite saajaid; väljendab heameelt liikmesriikide uue kohustuse üle, mille kohta Euroopa Parlament tegi ettepaneku ÜPP rahastamist, haldamist ja järelvalvet käsitlevas määruses ning mis seisneb selles, et alates 2023. aastast kogutakse ja avaldatakse andmeid vahendite saajate rühmade, sealhulgas emaaettevõtjate kohta, kes on ÜPP raames toetatava põllumajandusmaa omanikud; rõhutab, et liidu finantshuvide kaitsmine ning liidu usaldusväarsuse ja erapooletuse säilitamine programmidega seotud kulutuste tegemisel peaksid jääma liidu ja selle liikmesriikide prioriteediks;

Ümberjaotamine ja piiramine

5. rõhutab vajadust parandada veelgi tasakaalu väikeste ja suurte toetusesaajate vahel ning tagada liikmesriikide tasandil sihipärasem toetamine, pöörates erilist tähelepanu noortele põllumajandustootjatele; peab kahetsusväärseks, et ÜPP ühe peamise eesmärgi saavutamisel, milleks on aidata ja toetada neid, kelle töö on seotud maaga, on veel palju arenguruumi; kutsus seepärast liikmesriike üles kasutama vahendite õiglasemaks jaotamiseks mitmesuguseid ümberjaotamise viise (sealhulgas piiramist), minnes muu hulgas kaugemale kehtestatud miinimumnõuetest; peab kahetsusväärseks, et uue ÜPP ülempiiri kehtestamine on endiselt vabatahtlik, ja ergutab liikmesriike kohaldama otsetoetustele (ka emaaettevõtja struktuuride tasandil) ülempiiri käsitlevaid sätteid; kordab, et ÜPP toetust tuleks anda aktiivsetele põllumajandustootjatele;
6. tuletab meelde, et põllumajandusettevõtete struktuur on liikmesriigiti väga erinev, mistõttu on liikmesriikidel ÜPP raames palju vabatahtlikke meetmeid toetuste ümberjaotamiseks;

ARACHNE tõhusam kasutamine

7. rõhutab, et ARACHNE on IT-vahend, mis on välja töötatud andmete kogumiseks ja seostamiseks (andmekaeve) eesmärgiga teha kindlaks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega seotud pettuseriski näitajad, ning sooviks olla ÜPP vahenditest toetuse saajate läbipaistvuse suurendamise peamine vahend; tuletab meelde, et ARACHNE ei täida veel täielikult oma eesmärki kõigi ÜPP sekkumiste puhul ning komisjon esitab 2025. aastal aruande, milles hinnatakse selle kasutamist ja koostalitlusvõimet eri riiklike süsteemidega, et võimaluse korral laiendada selle kasutamist liikmesriikides; loodab, et senikaua saab ühist andmekaevet laiendada ka ülejäänud ÜPP raames tehtavatele kulutustele;
8. märgib, et ARACHNE andmekaeveprogrammi kasutamine programmitöö perioodi 2023–2027 alguses on vabatahtlik, kuid rõhutab, et see ei ole piisav; peab kahetsusväärseks, et ÜPP reformi läbirääkimistel ei kiidetud heaks ARACHNE kohustuslikku kasutamist; kordab oma üleskutset laiendada kõigile esimese ja teise samba maksevaldkondade kontrollidele andmekaeve ja läbipaistvuse põhimõtet, mida praegu kasutatakse ainult investeringute rahastamise puhul ühissätete määruse alusel; rõhutab, et oluline on muuta ARACHNE liikmesriikidele kohustuslikuks eelkõige

põllumajandusfondide haldamisel, et saavutada suurem läbipaistvus emattevõtjate ja ÜPP vahendite tegelike kasusaajate osas; rõhutab lisaks, et oluline on ÜPP fondide puhul kasutada kohustuslikus korras varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi, et suurendada maksumaksjate raha kasutamise läbipaistvust ja tugevdada liidu finantshuvide kaitset; rõhutab, et ARACHNE, varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi ning institutsioonide ja riikide andmebaaside koostalitlusvõime ja ühtlustamine on väga oluline tõhusa teabevahetuse tagamiseks, mille eesmärk on hoida ära ja tuvastada ELi eelarvet mõjutavaid pettusi;

9. kutsub komisjoni üles looma võimalikult kiiresti kõikehõlmava reaalarajas toimiva järelevalvesüsteemi, mis peaks koguma teavet kõigi ÜPP esimesest ja teisest sambast saadud toetuste kohta, sealhulgas avalikult kättesaadavat teavet ettevõtete ja tegelike kasusaajate vaheliste seoste kohta ELi vahendite kasutamisel;

Pettuste ärahoidmine ja avastamine

10. nõuab tungivalt, et komisjon tugevdaks oma suutlikkust pettuste ennetamisel ja avastamisel, sealhulgas tugevdaks üksikisikute ja sidusrühmade poolset teavitamist/märguandmist ning arendaks välja ja kasutaks paremini IT-vahendeid pettuste avastamiseks, samuti kohaldaks karmimaid karistusi neile, kes kasutavad vahendeid ettenähtust erinevatel eesmärkidel; rõhutab, et uue ÜPP üle peetavatel läbirääkimistel nõudis Euroopa Parlament tõhusaid järelevalve- ja kontrollisüsteeme, et hoida ära ohte ELi finantshuvidele, mis võivad tuleneda ÜPP uue rakendamismudeli kasutuselevõtust, mis tähendab ELi põllumajandusfondide haldamise ja kontrollimisega seotud ülesannete märkimisväärset üleandmist Euroopa tasandilt riikide ametiasutustele; tuletab sellega seoses meelde Euroopa Parlamendi kohustust jälgida tähelepanelikult komisjoni heakskiidetud ÜPP strateegiliste kavade rakendamist liikmesriikides ning nõuda komisjonilt vastutuse võtmist aluslepingutest tulenevate ja kaasseadusandjate poolt ÜPP määrustes kehtestatud kohustuste täitmise ja rakendamise eest;

Pettuste ja rahaliste vahendite väärkasutamise vastase võitlusega tegelevad ELi asutused

11. tunneb heameelt Euroopa Prokuratuuri loomise üle, mille pädevuses on ELi eelarve vastaste kuritegude uurimine ja menetlemine ning sellekohaste otsuste tegemine ja mis on oluline abivahend võitluses pettuste ja organiseeritud kuritegevuse vastu ELis; rõhutab tihedama koostöö ja koordineerimise tähtsust liikmesriikide ja asjaomaste ELi asutuste vahel, kes võitlevad pettuste ja rahaliste vahendite väärkasutamise vastu (Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF), Euroopa Kontrollikoda, Eurojust ja Euroopa Prokuratuur); kutsub ühtlasi liikmesriike tagama, et pädevatel riiklikel asutustel oleks piisavalt rahalisi vahendeid ja nende töötajad oleksid hästi koolitatud, et täita tõhusalt oma ülesandeid ELi eelarve kaitsmisel; on seisukohal, et huvide konfliktide ja pettuste vastane võitlus eeldab mitte ainult kõikehõlmava teabe- ja järelevalvesüsteemi kasutuselevõttu, mis võimaldab saada selge ja täpse ülevaate ÜPP vahendite jaotusest, vaid nõuab ka OLAFi rolli tugevdamist; kutsub OLAFit suurendama jõupingutusi ja valvsust seoses huvide konflikti juhtumitega ja oligarhiliste struktuuridega, eriti kõigis neis liikmesriikides, kus selliseid juhtumeid sagedamini tuvastatakse; rõhutab, et seda liiki väärkasutamise juhtumid seavad ohtu maksumaksja raha ja ELi finantshuvid; avaldab tunnustust OLAFi ja Euroopa Kontrollikoja tööle; tuletab meelde ombudsmani otsust (juhtum 1782/2019/EWM) selle kohta, et ELi rahaliste vahenditega seotud

võimalike pettuste ja väärkasutuste tõenäosuse vähendamiseks on vaja siduda konkreetsed avaliku sektori maksed maatükkidega, mille jaoks need on eraldatud;

12. kutsub komisjoni üles tagama viienda rahapesuvastase direktiivi täieliku ja nõuetekohase rakendamise kõigis liikmesriikides, eelkõige seoses tegelike tulusaajate avalike registrite ja usaldusfondidest tegelike tulusaajate registrite kasutuselevõtmisega;
13. tuletab meelde määruse (EL) nr 1306/2013 artiklit 60, millega kehtestatakse kõrvalehoidumise klausel eelise saamiseks kunstlikult loodud tingimuste vastu;
14. nõuab tungivalt ELi seireprogrammi Copernicus laiaulatuslikumat kasutamist, et tuvastada lahknevusi deklareeritud ja tegelikult haritavate maatükkide vahel;

Huvide konfliktid ja maa hõivamine

15. tuletab meelde Tšehhi peaministri Andrej Babiši juhtumit, mis seisnes selles, et kuigi ta kandis 2017. aasta veebruaris Agroferti üle kahte usaldusfondi, on ta audiitorite järelدusel siiski Agrofert Holdingu tegelik tulusaaja ja seega huvide konfliktis;
16. väljendab muret oligarhide laialdaste huvide konfliktide ja maa hõivamise pärast, eriti juhul, kui sellega on seotud liikmesriikide ametiasutused ja valitsused; nõuab sellega seoses, et komisjon kontrolliks erilise tähelepanuga liikmesriike, ning nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid tõhustaksid viivitamata meetmeid maa hõivamise, ebakorreksete hangete või muude jaotamismenetluste ning ELi raha väärkasutamise vastu; rõhutab, et maa hõivamine ja maaomandi koondumine on tavad, mis kahjustavad kohalike kogukondade majanduslikku ja sotsiaalset heaolu ning pärsivad põlvkondade vaheldumist, sundides paljud, eelkõige väikesed põllumajandusettevõtted majandustegevusest kõrvale ning takistades juurdepääsu maale ja uute põllumajandusettevõtete rajamist; kutsub liikmesriike üles võtma viivitamata meetmeid, et vältida maa hõivamise ja äärmusliku maaomandi koondumise vastu; nõuab lisaks, et omavahel eristataks maa hõivamist ja väikeste põllumajanduskruntide kuhjumist, et vähendada killustatuse kõrget taset ja luua majanduslikult elujõulisi põllumajandusüksusi; kutsub liikmesriike üles järgima ELi finantsmäärust ja eelkõige rakendama huvide konflikti käsitlevat artiklit 61 ning kohaldama seda kõikide ELi rahalistest vahenditest tehtavate maksete suhtes; kutsub komisjoni üles kontrollima artikli 61 järgimist ning hindama huvide konfliktide mõju rahaliste vahendite kasutamisele, oligarhide vastasele võitlustele ja toetuste väärkasutusele;
17. kutsub komisjoni üles pöörama rohkem tähelepanu oma hindamisprotsesside poliitilisele aspektile, eelkõige pöördumisele efektiivsele tulenevale võimalikule huvide konfliktile;

Õigusriik

18. nõuab tungivalt, et komisjon tegeleks kiiresti õigusriigi põhimõtte rikkumistega liikmesriikides, sest need ohustavad tõsiselt ELi vahendite õiglast, seaduslikku ja erapooletut jaotamist; rõhutab selget seost õigusriigi väärtuste austamise ja ÜPP vahendite usaldusväärse rakendamise vahel ning toob esile tõsiasja, et kõigi ELi vahendite kaitsmine on oluline; nõuab tungivalt, et komisjon oleks õigusriigi küsimustes eriti valvas ja võtaks kasutusele proportsionaalse karistussüsteemi;

Otsuste tegemise läbipaistvus

19. rõhutab, et huvide konfliktide vältimiseks on oluline otsustusprotsessi täielik läbipaistvus; rõhutab, et tõhusate juhtimis- ja kontrollisüsteemide olemasolu igas liikmesriigis on seetõttu ELi vahendite seaduspärase ja nõuetekohase kasutamise oluline tingimus.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	11.1.2022
Lõpphääletuse tulemus	+: 42 -: 3 0: 3
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Atidzhe Alieva-Veli, Álvaro Amaro, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Benoît Biteau, Mara Bizzotto, Daniel Buda, Asger Christensen, Angelo Ciocca, Ivan David, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Dino Giarrusso, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Krzysztof Jurgiel, Jarosław Kalinowski, Elsi Katainen, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Chris MacManus, Colm Markey, Alin Mituța, Marlene Mortler, Ulrike Müller, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Maxette Pirbakas, Bronis Ropé, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Marc Tarabella, Veronika Vrecionová, Sarah Wiener, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Eric Andrieu, Manuel Bompard, Petros Kokkalis, Zbigniew Kuźmiuk, Cristina Maestre Martín De Almagro

NIMELINE LÖPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

42	+
ECR	Mazaly Aguilar, Krzysztof Jurgiel, Zbigniew Kuźmiuk, Veronika Vrecionová
NI	Dino Giarrusso
PPE	Álvaro Amaro, Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Colm Markey, Marlene Mortler, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Atidzhe Alieva-Veli, Asger Christensen, Jérémy Decerle, Elsi Katainen, Alin Mituța, Ulrike Müller
S&D	Clara Aguilera, Eric Andrieu, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Paolo De Castro, Cristina Maestre Martín De Almagro, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Marc Tarabella
The Left	Manuel Bompard, Petros Kokkalis, Chris MacManus
Verts/ALE	Benoît Biteau, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Bronis Ropé, Sarah Wiener

3	-
ID	Ivan David, Gilles Lebreton, Maxette Pirbakas

3	0
ID	Mara Bizzotto, Angelo Ciocca
Renew	Martin Hlaváček

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu